

ائتلاف استراتژیک
در جهت کاهش
اثرات تحریم:
ابتکار کمربند
وراه که طی آن
تلاش می شود
میان چین و
سایر نقاط جهان
از آسیای میانه
تا اروپا و آفریقا
ارتباط استراتژیک
برقرار شود، صرفاً
یک توافقنامه
تجارت آزاد
محسوب نمی
شود؛ این ابتکار
در واقع، یک
برنامه گسترده
ادغام اقتصادی
ذیل راه اندازی
و بهره برداری
از زیرساخت ها
محسوب می
شود که عمدتاً
بر اساس عقد
تفاهمنامه
همکاری
بلندمدت میان
چین و سایر
کشورهای واقع
در مسیر کمربند و
راه شکل خواهد
گرفت

را منطبق با نیازهای سخت افزاری و نرم افزاری
بخش تجارت کشور در نظر گرفت.
ائتلاف استراتژیک در جهت کاهش اثرات تحریم:
ابتکار کمربند و راه که طی آن تلاش می شود میان
چین و سایر نقاط جهان از آسیای میانه تا اروپا و
آفریقا ارتباط استراتژیک برقرار شود، صرفاً یک
توافقنامه تجارت آزاد محسوب نمی شود؛ این ابتکار
در واقع، یک برنامه گسترده ادغام اقتصادی ذیل
راه اندازی و بهره برداری از زیرساخت ها محسوب
می شود که عمدتاً بر اساس عقد تفاهمنامه
همکاری بلندمدت میان چین و سایر کشورهای
واقع در مسیر کمربند و راه شکل خواهد گرفت.
عقد ۲۰۵ تفاهمنامه بین چین و کشورهای واقع در
ابتکار کمربند و راه در دستور کار این کشور است که
جمهوری اسلامی ایران نیز در سال ۱۴۰۰ به آن ملحق
شد، ایجاد پیوند اقتصادی و خروج از انزوای بین
المللی در راستای پیاده سازی سیستم های مالی و
لجستیکی مشترک را می توان از آثار مفید این ائتلاف
برای کاهش اثرات تحریم دانست.
گسترش بازار در بستر ابتکار کمربند جاده:
استقرار یک مسیر تجاری مشخص در
منطقه می تواند ظرفیت ایران را برای انعقاد
توافقنامه های تجارت ترجیحی با کشورهای
مسیر ابتکار کمربند جاده و گسترش بازار در این
کشورها افزایش دهد. با توجه به اینکه برخی
کشورها در طرح ابتکار کمربند و راه در مسیری
قرار دارند که جمهوری اسلامی ایران نیز قرار دارد،
انعقاد موافقت نامه تجارت ترجیحی یا تجارت آزاد
با این کشورها می تواند نقش مؤثری هم در حفظ
و تعمیق تجارت و همچنین توسعه تجارت داشته
باشد. به طور کلی، توسعه روابط تجاری در قالب
پیمان های تجاری دو و چند جانبه با کشورهای
واقع در مسیر طرح ابتکار کمربند و جاده می تواند
به تأمین نیاز صنایع کشور در حوزه تأمین
کالاهای واسطه ای و سرمایه ای و همچنین صدور
محصولات صنعتی بویژه صنعت پتروشیمی
کمک کرده و مسیر حرکت از اقتصاد منبع محور به
اقتصاد با ارزش افزوده بالا را هموار سازد.
جذب سرمایه گذاری و انتقال فناوری: دستاورد
دیگری که در چهارچوب همکاری ایران و چین
وجود خواهد داشت، جذب سرمایه و انتقال
فناوری بخصوص در صنایع پیچیده همچون
خودروسازی، لوازم خانگی و انرژی است. تعیین
نقش های مشخص و تدوین استراتژی هوشمندانه
برای همکاری های فناورانه همراه با جذب سرمایه
از کشور چین می تواند جبران عقب ماندگی اقتصاد
ایران در دهه ۹۰ را به دنبال داشته و قطار پیشرفت
کشور را در بستر پروژه همکاری مشترک ایران و چین

سرعت دهد. شروع همکاری از پروژه های کوچک
اما زود بازده می تواند استراتژی مناسبی برای ادامه
همپایی اقتصادی دو کشور باشد.
فرصت به وجود آمده برای همکاری با چین در
چهارچوب ابتکار کمربند و راه برای ایران مغتنم
است. اما باید به چند نکته اساسی که می بایست
به عنوان استراتژی های اصلی ایران برای ورود به این
عرصه تلقی شود توجه ویژه کرد:
ابتکار کمربند و جاده، علی رغم جذابیت بالا و
فرصت سازی برای ایران جهت کاهش اثرات تحریم،
معارضان و مخالفان جدی در سطح بین الملل دارد
که به لحاظ سیاسی و اقتصادی به دنبال ضربه زدن
به این طرح بزرگ هستند. از هند و روسیه گرفته
تا آمریکا و ژاپن، در صدد این هستند که با طراحی
سازگارهای جایگزین، پروژه ابتکار کمربند و جاده
چین را تحت تأثیر قرارداده و از پیشروی آن جلوگیری
کنند. لذا ورود به این عرصه، نیازمند بررسی
استراتژی های مختلف در کوتاه مدت، میان مدت
و بلندمدت برای ایران است تا ضمن نفع حداکثری
از این فرصت، کمترین آسیب را در صورت شکست
این پروژه متحمل شود.
نکته دیگر اینکه، چین با این اقدام به دنبال سلطه
بر منابع کشورها است و رویای چینی خود را دنبال
می کند. تأکید آن بر همکاری با کشورهای در حال
توسعه نیز بر همین اساس می باشد. کشورهای
در حال توسعه بر خلاف کشورهای پیشرفته فاقد
تکنولوژی بوده اما دارای منابع غنی معدنی و انرژی
هستند. باید با تدوین استراتژی مناسب، ضمن
بهره برداری از دانش چین در رشته های صنعتی
خاص، مانع از خام فروشی منابع به این کشور شویم.
نکته آخر اینکه در خصوص برخی موضوع گیری های
سیاسی و اقتصادی (تحریم، FATF و ...) دستگاه
دیپلماسی کشور می بایست همراهی کامل دولت
چین را نسبت به مواضع خود جلب کند تا در میان
مدت بلندمدت، بهانه های سیاسی منجر به توقف
همکاری دولت و فعالان اقتصادی چین با ایران
نشود. رشد در گرو دوام است و این دوام از عرصه
سیاست آغاز خواهد شد.

• بی نوشت:

[1] NDRC

[2] Belt and Road Initiative

[3] ITC calculations based on UN COM-TRADE and ITC statistics.

[5]. McKenzie, Baker (2019), BRI beyond 2020, Embracing new routes and opportunities along the Belt and Road, The Economist Corporate Network.